KANSALLINEN KOULUTUKSEN ARVIOINTIKESKUS
NATIONELLA CENTRET FÖR UTBILDNINGSUTVÄRDERING
FINNISH EDUCATION EVALUATION CENTRE

AUDITERING AV YRKESHÖGSKOLAN NOVIA

Tekijät **Håkan Wiklund, Kristina Edström, Annika Eskman, Stefan Mutanen, Mirella Nordblad & Novias självvärdering red. Mats Lindholm och Örjan Andersson**
Auditointivuosi **2019**, Karvin julkaisu **2:2019**
Kieli **Ruotsi**
ISBN **978-952-206-521-6**

Novias nordiska nätverk och samarbete

- Korkeakoulun itsearviointi

Novias vision och strategiska målsättningar för verksamheten

Novias vision är att:

> *Novia är en högklassig och attraktiv högskola samt en viktig regional arbets- och näringslivsutvecklare. Inom sina fokusområden är Novia föregångare bland yrkeshögskolorna i Finland och konkurrenskraftig och framgångsrik också i ett internationellt perspektiv.*

I högskolans mission ingår en särskild uppgift att inom utbildning och forsknings- och utvecklingsverksamhet tillgodose den svensk- och tvåspråkiga kustregionens specifika arbetskrafts- och utvecklingsbehov. Novias profil är att aktivt delta i utvecklingen av regionernas närings- och arbetsliv och ha ett aktivt samarbete i Norden och internationellt, speciellt inom våra fokusområden.

Högskolans vision, profil och uppgift förutsätter en ständig förbättring i aktivt och framgångsrikt samarbete med framförallt andra nordiska länder. Därför valde Novia som ett utvärderingsområde Novias nordiska nätverk och samarbete.

Novias nordiska nätverk och samarbete inom utbildning

Speciellt inom utbildningarna samarbetar Novia med högskolor inom Norden i stor utsträckning via Nordplus-programmet. Novia medverkar i 23 Nordplus-nätverk inom olika utbildningsområden. Högskolan koordinerar åtta och deltar som partner i femton av nätverken. De flesta nätverk finns inom vård och sociala området. Några av dessa nätverk har verkat i mer än tjugo år.

- Campus Vasa, Alere har 8 nätverk, 1 inom bioanalytik, 1 inom radiografi, 2 inom barnmorskearbete, 3 inom vård och 1 inom sociala området.
- Campus Vasa, Wolffskavägen 33 koordinerar ett nätverk inom maskin och produktionsteknik.
- Campus Jakobstad har 3 nätverk, varav 2 inom musik och ett tredje inom musik och drama.
- Campus Åbo, Henriksgatan har totalt 8 nätverk, 2 inom vård, 3 inom sociala området, 1 tvärfackligt inom turism, idrott, kultur, företagsekonomi, hälsopromotion, gastronomi och hotel management, en inom företagsekonomi och ett som är gemensamt för turism och företagsekonomi.
- Campus Raseborg har 3 nätverk, 1 inom teknik, 1 inom naturbruk och miljö och 1 inom Sustainable Coastal Managment (SCM).

Två nya nätverk har bildats 2018, det ena inom musik och drama i Jakobstad och det andra inom företagsekonomi i Åbo. Det minsta nätverket består av endast 2 deltagande högskolor medan de största – inom musik – omfattar alla musikhögskolor i Norden och Baltikum med upp till 22 partnerhögskolor. Flest nätverk (7) har Novia med UCC Professionshøjskolen (University College Copenhagen).

Nordplus-nätverken kan årligen ansöka om finansiering av Nordiska ministerrådet för studerandeutbyte, lärarutbyte, anordnande av intensivkurser och utveckling av gemensamma projekt, vilket är en utmaning då det gäller kontinuitet i samarbetet. Tyvärr gör många sökande och stor konkurrens det svårt att få medel för intensivkurser, som inom många nätverk ses som den mest givande samarbetsformen. Det har varit något lättare att få finansiering för studerande- och lärarmobilitet.

De flesta av Novias nätverk har samma typ av verksamhet: studerande- och lärarmobilitet samt intensivkurser. Tyngdpunkten varierar mellan olika nätverk. Det finns nätverk som fokuserar på lärarutbyten och samarbete mellan lärare, men de flesta satsar på både studerande- och lärarmobilitet. Vissa nätverk, främst inom vård och sociala området, är inriktade på att ordna praktikplatser till såväl inkommande som utresande studerande medan andra fokuserar på kortkurser eller workshops. Intensivkurser är populära och utgör den huvudsakliga verksamheten inom vissa nätverk, under förutsättning att nätverket beviljas finansiering från Nordiska ministerrådet. Intensivkurser behandlar vanligen ett på förhand valt specifikt tema. En intensivkurs ordnas vanligen för grupper på 3-10 studerande och 1-2 lärare från varje deltagande högskola. Studerande bekantar sig på förhand med temat och sammanställer material från det egna landet. Under intensivveckan jobbar studerande från olika länder i mindre grupper, gör jämförelser mellan länderna och presenterar resultaten för samtliga deltagare. Inom många nätverk roterar värdskapet så att intensivkursen hålls i olika länder varje år.

För att kunna utveckla Nordplus-samarbetet till dess fulla potential vore det önskvärt med ökad satsning på lärarresurser eftersom ett aktivt samarbete kräver tid både för att upprätthålla kontakterna till partnerhögskolorna och för att planera och genomföra aktiviteter. Det är viktigt att det finns motiverade kontaktpersoner som engageras inom nätverken. Samarbete inom Nordplus leder till benchlearning och erfarenhetsutbyte, kvalitetsutveckling och ökad studerande-

och lärarmobilitet. Samarbetet inom Nordplus kan också resultera i nya och större gemensamma projekt.

Novia har 62 Erasmus-avtal med högskolor i de nordiska länderna: 23 i Sverige, 16 i Norge, 15 i Danmark (inklusive 1 med Grönland och 1 med Färöarna) och 8 på Island. Dessa högskolor ingår också i högskolans Nordplus-nätverk. Utbytesprogrammen Erasmus+ och Nordplus kompletterar varandra. Erasmus-programmet används i regel för stipendier till studerande för långa utbyten medan Nordplus används för kortare utbyten, eftersom det i Nordplus är möjligt att finansiera studie- eller praktikperioder för 1 vecka-2 månader. I Erasmus-programmet är 3 månader minimum för studier och 2 månader för praktik. Både Nordplus och Erasmus kan användas för att finansiera lärarutbyten för 2-5 arbetsdagar.

Totalt har Novia under tiden 2008-2018 på årsbasis deltagit i mellan 16-27 nätverk och av dessa koordinerat 7-10 årligen. Verksamheten inom nätverken är beroende av aktiva lärare inom både Novia och deltagande partnerhögskolor. Att Novia har ett stort intresse av samarbetet syns i att högskolan koordinerar mer än en tredjedel av de nätverk den ingår i. Ambitionsnivån bland Nordplus-kontaktpersoner vid Novia är hög men lider av brist på resurser. Personliga kontakter och kontinuitet är viktiga.

En långvarig trend är att det är svårt att få studerande att komma till Finland medan våra studerande gärna far till de andra nordiska länderna.

Nordplus är en inom Novia decentraliserad verksamhet som handhas av utbildningarna med stöd från internationella funktionerna vid Novias Studerandeservice.

Konkreta åtgärder som kontinuerligt sker för att främja Novias nordiska nätverk:

- Nordplus är med på agendan som en skild punkt på Internationella Teamets möten.
- Kontaktlärarna får regelbundet information om nyheter inom Nordplus.
- Internationella funktionerna vid Novias Studerandeservice hjälper med ansökningar, rapporteringar, ekonomisk uppföljning mm.
- Allt aktuellt material finns på intranätet.
- Novia har en Nordplus-ansvarig inom Studerandeservice.

En lista över Nordplus-nätverk som Novia koordinerar och aktivt medverkar i presenteras i Bilaga 2.

Novias nordiska nätverk och samarbete inom forskning och utveckling

Novias portfölj av aktiva projekt inom forskning och utveckling omfattar 116 projekt (läget i juni 2018). Totalvolymen av Novias andel i dessa projekt är 19,6 miljoner euro, varav 6,3 miljoner euro inom kalenderåret 2018. Av dessa 116 projekt är 30, i vilka Novias andel är totalt 9,77 miljoner euro, projekt som genomförs i nordiskt samarbete. Ekonomiskt sett sker alltså ca 50 % av Novias forsknings- och utvecklingsprojekt i projekt som genomförs som nordiskt samarbete.

Inom FoU-verksamheten är projekten i en central roll vad gäller skapandet av och verkandet inom nordiska nätverk. Projekten varierar från rent forskningssamarbete till ett vitt spektrum av tillämpningar, ofta med fokus på samarbete inom regional utveckling i de nordiska länderna. Verksamheten omfattar ett trettiotal nätverk med olika uppbyggnad och omfattning där nordiska universitet och andra högskolor är väl representerade tillsammans med olika typer av myndigheter, företag, kommuner och medborgarorganisationer.

En trend inom samarbetet på en generell nivå är strävan efter mer varaktiga samarbetsstrukturer. Utmärkta exempel på detta finns inom Novias fokusområde Hållbar energiteknik. Inom Botnia-Atlantica programmet finansieras skapandet av två varaktiga kompetenscentra sedan 2018. Ett av kompetenscentren utgörs av ”Nordic Forum for Wind Energy Research r.f.” och samarbetet har alltså här formaliserats i form av en registrerad förening. Det andra centret heter ”Nordic Renovation Center” och skall fungera som en kommunikationskanal (på engelska) mellan nationella nordiska renoveringscentra.

Utgångspunkten för alla samarbetsnätverk inom forskning och utveckling är skapandet av ny kunskap och nya tillämpningar. Inom de nordiska nätverken finns många specifika nordiska frågeställningar där ett signifikant mervärde uppnås på basen av olika närliggande nationella aspekter.

Exempel på Novias nordiska samarbete inom FoU

Interreg Central Baltic-projektet Archipelago Business Development samarbetar Novia, Åbo Akademi, Södertörns högskola och Drivhuset. Projektet är tätt sammankopplat med NÅA Business Center som Novia och Åbo Akademi driver i Åbo. Centret och projektet fokuserar på affärsutveckling och att skapa tillväxt i skärgården. Projektet vill skapa nya affärsmodeller och kunskapsutbyte i skärgården över nations- och generationsgränser. Samverkan mellan entreprenörer, nystartade företag och studerande kan skapa nya marknader, stärka områdets konkurrenskraft och möjliggöra tillväxt. Målet är att utveckla tio nya affärsmodeller genom diversifiering, säsongöverskridande lösningar eller samverkan över landsgränser. Vidare vill projektet involvera minst 60 små eller medelstora företag och etablera fem nya startup-företag. Samarbetet har redan lett till att Novia blir den första finländska organisationen som är medlem i Drivhuset (ett andelslag registrerat i Sverige).

Botnia-Atlantica projektet TransAlgae samarbetar över nationsgränserna för att möjliggöra och öka tillämpning av algodling med tillhörande framställning av produkter och förnybar energi. I nätverket ingår förutom Novia, Vasa Universitet, SLU (Sverige), Mittuniversitetet (Sverige), Biofuel Region (Sverige), Nattviken Invest (Sverige), NIBIO (Norge). Alger anses vara tredje generationens biobränslen, och kan samtidigt rena vatten och rökgaser. Fortfarande är tekniken outvecklad vilket bl.a. leder till problem med lönsamhet och energibalans. I ett nordiskt klimat är utmaningarna speciellt påtagliga och TransAlgae eftersträvar specifika lösningar för det nordiska klimatet inklusive fungerande tillämpningar för t.ex. vattenreningsverk eller biogasanläggningar. Slutmålet är ändå s.k. bioraffinaderier, där fler funktioner och produkter kombineras för ökad lönsamhet. Projektet eftersträvar också utvecklingen av en bestående plattform för att kunna

bibehålla och utöka nätverket inom Norden också efter projektperioden.

Projektet Morgondagens skärgårdskvinnor är en produkt av samarbetet mellan Novia och Nordiska skärgårdssamarbetet. Projektet genomförs inom ett nätverk bestående av Novia, Stockholms läns landsting och Finlands Migrationsinstitut. Målsättningen är att utreda faktorer som påverkar val av boningsort och migration, för att även fortsättningsvis bibehålla en levande skärgård i Norden. Skärgårdarna i Sverige, Åland och Finland har utmaningar med den i allt högre grad åldrande befolkningen och ett minskat antal kvinnor. Nordiska skärgårdssamarbetet har initierat undersökningen för att ta reda på migrationsrörelser i Stockholms, Ålands och Åbolands skärgårdskommuner och identifiera vilka faktorer, som på ett avgörande sätt har inverkat på boendevillkor och flyttningsrörelser i skärgårdarna. Slutsatserna kan nyttjas av kommuner och andra aktörer för praktiska åtgärder för utvecklingsinsatser och strategisk planering av en livskraftig och hållbar boendemiljö i skärgårdarna. Ingen jämförande undersökning av motsvarande omfattning har genomförts tidigare i norden.

Projektet Sea Traffic Management (STM) Validation Project. Huvudsyftet med detta EU finansierade pilotprojektet är att validera det målkoncept som har definierats och utvecklats inom MONA LISA och MONA LISA 2.0. STM är en del av ett globalt projekt vars mål är att säkerställa framgångsrik användning av STM, Sea Traffic Management, en uppsättning av system och förfaranden för att styra och övervaka sjötrafiken på ett sätt som liknar den som flygledningen har. Man strävar efter att övervinna många av de utmaningar som kommunikation och informationsutbyte mellan intressenter i transportsjöfartsindustrin har och skapa betydande mervärde som ett resultat i synnerhet för fartygs- och lastägare, samt för sjöfarten i transportkedjan. Konsortiet som leds av det svenska Sjöfartsverket omfattar 36 partners, bland annat sjöfartsmyndigheter från sex europeiska länder, akademiska institutioner, ledande tillverkare av navigationsutrustning samt rederier.

Novias nordiska nätverk och samarbete

- Auditointiryhmän arvio

Strategisk styrning av verksamheten

Det nordiska samarbetet kan kallas för högskolans ledstjärna. Det är ett sätt hur man vill profilera sig som en högskola – att vara en ”bro till Norden”. Det nordiska samarbetet är en naturlig och väl integrerad del av den dagliga verksamheten vid högskolan.

Målsättningarna i strategin Novia 2020+ som berör de nordiska nätverken och samarbetet blir på en ganska allmän nivå, som ”att ha aktivt samarbete i Norden” och ”ha välfungerande nätverk av samarbetshögskolor”. Det som i utvärderingsunderlaget och under platsbesöket framstår som

de viktigaste målen på högskolenivå är skapandet av starka nordiska nätverk och en ökning av studerande- och lärarmobiliteten. Heminternationalisering är också något som Novia vill främja. Auditeringsgruppen upplever att den övergripande bilden av vad högskolan strategiskt strävar efter i den nordiska verksamheten förblir lite oklar.

Ledningssystemet stöder utvecklingen av verksamheten vad gäller Novias nordiska nätverk och samarbete främst via målavtalen. I målavtalen sätts ribban för studerande- och lärarutbyten och sedan följer man upp målen i samband med ledningens genomgång. Alla enheters målavtal tar också upp i någon form kvalitativa mål och åtgärder som berör de nordiska nätverken och/eller samarbetet. Emellertid det nordiska poängteras inte speciellt starkt i dessa avtal. Det att mål och åtgärder definieras på verksamhetsnivå gör att målen blir mer relevanta och kan lättare anpassas till den konkreta verksamheten. Den andra sidan av slanten är att från en högskoleövergripande nivå ser de kvalitativa målen och åtgärderna ganska olika ut. Till viss mån verkar det som att inom de olika utbildningsområdena har man inte lyckats forma en samlad bild av vad man vill uppnå med det nordiska samarbetet. Den gemensamma nämnaren i målavtalen är de ovannämnda kvantitativa målen för mobilitet. Studerandeservice där den internationella och nordiska verksamheten ingår har också ett eget målavtal. Målavtalet 2018–2021 för Studerandeservice tar inte specifikt upp några mål eller åtgärder för Nordplus-nätverken. Den nordiska verksamheten integreras i den internationella där fokus ligger i att förbättra Novias prestationer i finansieringsindikatorerna. Överlag fick auditeringsgruppen ett intryck att uppföljningen och utvecklingen av den nordiska verksamheten på högskolenivå är ganska mekaniskt. Detta kan bero på det starka fokuset på uppföljningen av finansieringsindikatorerna.

Auditeringsgruppen anser att de mål som ställts upp i strategin är ändamålsenliga. Emellertid om högskolan vill starkare styra den strategiska verksamhetsutvecklingen, är det att rekommendera att högskolan definierar tydligare strategiska, långsiktiga mål för det nordiska samarbetet. Det finns även utrymme att mer systematiskt ta upp det nordiska i målavtalen med enheterna och Studerandeservice. Novia kunde också utveckla nya systematiska sätt att följa upp kvaliteten i verksamheten.

I högskolans självvärdering nämns att en **internationell verksamhetsplan** görs upp, i enlighet med Novia 2020+ strategin och interna målavtal, för varje enhet per kalenderår. Det verkar dock inte finnas några enhetsspecifika årliga internationella verksamhetsplaner utan planeringen av den internationella och nordiska verksamheten kommer främst in som en del av målavtalsprocessen. Auditeringsgruppen har däremot fått ta del av internationella planer för utbildningarna. Planerna är kopplade till Novias strategi och specifikt till finansieringsindikatorerna angående mobilitet. I planerna tar utbildningarna ställning till hur mobilitet inom utbildningen främjas, hur kursutbudet på engelska utvecklas och även hur det nordiska samarbetet ska stärkas. Det påpekades i intervjuerna att vad man inom utbildningarna kan göra för att främja uppnåendet av målen är starkt kopplat till att uppmuntra de studerande att söka till utlandsstudier.

Det finns förstås mycket bakom siffrorna och strävan att öka **studerandemobiliteten**, förutom att det tillsvidare är en del av högskolans finansiering. Utbyte och praktik utomlands är viktiga

sätt att förstärka de studerandes internationella kompetenser och att bredda utbildningen. Lärare även framhävde betydelsen av goda kontakter i grannländerna och att bygga nätverk redan under studietiden som man kan ha nytta av senare i arbetslivet.

Verksamhetens mervärde för högskolan

Auditeringsgruppen har fått ta del av en lista över Nordplus-nätverk som Novia koordinerar och medverkar i samt högskolans viktiga samarbetspartners. Onekligen har högskolan väldigt **omfattande nätverk** av samarbetspartners i Norden. Platsbesöket gav vid handen att lärarna inom Novia är aktivt ute och söker idéer, impulser och kunskap om den egna branschen men även pedagogiken. De nordiska nätverken och samarbetet har här en viktig roll, trots att alla lärare inte är aktiva inom nätverken. I diskussionerna med lärarna fick auditeringsgruppen också ta del av exempel där lärarna har sökt samarbetspartners i Norden som kunde erbjuda kompetens eller t.ex. faciliteter som inte finns på Novia. Dessa beskrevs som samarbeten där båda parter bidrar med sin kompetens och drar nytta av samarbetet.

Det är tydligt att **samarbetet berikar och främjar** såväl utbildningen som FoU-**verksamheten**. Under platsbesöket framkom att utbildningen berikas bl.a. genom att man integrerar information man fått via utbyten i utbildningen, genom intensivkurser som skapar möjligheter för heminternationalisering och möjligheten att delta i nordisk och internationell verksamhet utan att man åker i utbyte. Nätverken skapar också möjligheter för praktik utomlands. Det ordnas intensivkurser som möjliggör kontakt med näringslivet. Möjligheterna till erfarenhets- och kunskapsutbyte för både lärare och studerande är en av de viktigaste aspekterna av samarbetet.

Inom högskolans FoU-verksamhet har man tydligt gått inför att söka samarbetspartners i andra nordiska länder. Det att 50% av FoU genomförs i samarbete med nordiska samarbetspartners är ett bevis av att denna strategi har varit framgångsrik. Inom FoU-verksamheten har Novia mycket samarbete i Sverige. Samarbetet i Nordplus-nätverken kan även skapa nya samarbetsformer. Under intervjuerna framkom att nätverken och samarbetet kan leda till oplanerade resultat som ny FoU-verksamhet.

Novia har ett system med **internationella kontaktlärare** i varje enhet som ansvarar bl.a. för avtal och samarbete med partnerhögskolor, ansökan och stipendier samt handledning. Därtill har Novia ett **internationellt team** bestående av internationella chefen, internationella koordinatorerna, internationella kontaktlärare, tutorsekreterare och studerande. Teamet har som uppgift att planera, utvärdera och utveckla verksamheten som berör studerande- och lärarmobilitet. Det finns planer om att utvärdera systemet med internationella kontaktlärare.

Högskolan verkar ha fungerande sätt att samla in **feedback** via rapporter från både lärarna och de studerande som åker i utbyte. Den direkta feedbacken nämndes även som viktig för att få information om hur väl utbyten fungerar i partnerhögskolan. De studerandes rapporter används som utvärderings- och marknadsföringsmaterial, medan lärarnas rapporter publiceras på intranätet så att andra lärare kan ta del av erfarenheterna. Ifråga om lärarutbytet sprids

erfarenheterna och kunskapen också via lärarlagsmöten. Studerande som deltagit i utbyte har möjligheter att berätta om sina erfarenheter till andra studerande i internationella eftermiddagar.

Exemplen i högskolans självvärdering och speciellt under platsbesöket bekräftar därmed att nätverken och **samarbetet har ett tydligt mervärde** för verksamheten och dess utveckling vid Novia. Det är också tydligt att de nordiska nätverken och samarbetet är välintegrerat i högskolans verksamhet, trots att det finns skillnader i aktivitet inom de olika utbildningsområdena.

Vidareutveckling av verksamheten

En viktig fråga när det gäller vidareutveckling av Novias nordiska nätverk och samarbete är **resursfrågan**. Det framkom i intervjuerna att man borde få flera lärare aktiverade i nätverken eftersom ett aktivt Nordplus-samarbete kräver tid både för att upprätthålla kontakterna till partnerhögskolan och för att planera och genomföra aktiviteterna. Flera lärare pratade om att tiden inte räcker till för alla uppgifter som man ansvarar för. Det nämndes att i dessa situationer är det frågan om vad man som lärare prioriterar. En del lärare prioriterar mer och andra mindre det internationella och nordiska samarbetet. Inom Novia är man stolt över volymen i det nordiska samarbetet och speciellt antalet Nordplus-nätverk. Auditeringsgruppen anser dock att kvaliteten i verksamheten och mervärdet som samarbetet ger för Novias verksamhet är långt viktigare än att bara räkna antalet nätverk, och högskolan uppmuntras att ta detta i beaktande i vidareutvecklingen av verksamheten. I intervjuerna med lärare lyftes fram att man inom Novia kunde mer än i dagsläget samarbeta över gränserna vad gäller det nordiska samarbetet och nätverken.

Inom utbildningssamarbetet har man främst hållit sig inom de samarbetsmöjligheter och finansieringen som Nordplus och Erasmus erbjuder. Här uppmuntrar auditeringsgruppen högskolan att även fundera på **samarbetsmöjligheter** utanför dessa program. Det nämndes till exempel i intervjuerna att digitaliseringen erbjuder helt nya möjligheter för nordiskt samarbete, som t.ex. gemensamma kurser oberoende ort och tid. Detta betyder förstås inte att den väletablerade verksamheten i de nordiska nätverken inte skulle vara lika viktig. I intervjuerna kom det fram att nätverken inte är statiska utan det sker en kontinuerlig utveckling av verksamheten i nätverken.

Det diskuterades i kapitel 2.1 vad gäller nätverken att man inom Novia har utgått från de behoven som finns i verksamheterna. Initiativ till nytt samarbete och nya nätverk kommer oftast från lärarna. Detta är förstås viktigt så att verksamheten är meningsfull och ändamålsenlig för personalen som är verksamma inom nätverken. Auditeringsgruppen rekommenderar att högskolan med någon form av systematik **ser över nätverken** för att garantera att Novia har ett välfungerande och starkt nordiskt nätverk av samarbetshögskolor.